

AGROLEŚNICTWO, CELE WPR I CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

Wspieranie zrównoważonego rozwoju

JAK I DLACZEGO

Zrównoważone systemy użytkowania gruntów

W Europie sektor rolnictwa generuje 44 miliony miejsc pracy w łańcuchu żywnościowym, dostarcza żywności dla 500 milionów konsumentów i użytkuje 48% gruntów w całej Unii Europejskiej. WPR jest głównym motorem działań w rolnictwie europejskim, mającym na celu nie tylko dostarczenie żywności obywatelom Europy (Deklaracja Cork 2.0), ale również współdziałanie zgodne ze światowymi strategiami politycznymi, takimi jak Cele Zrównoważonego Rozwoju (SDGs) (ONZ, 2015). W trakcie spotkania dotyczącego "Wyzwań dla zrównoważonego rozwoju wynikających z Agendy 2030" zwrócono uwagę, iż trzy priorytetowe cele siódmego Europejskiego Programu Działań (EAP) nawiązują do Celów Zrównoważonego Rozwoju wyznaczonych przez ONZ, którymi są: (1) "ochrona, zachowanie i wspieranie naturalnego kapitału Unii" (SDG6,14-15), (2) "przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę

niskoemisyjną" (SDGs 7-9, 11-13) oraz (3) "ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem problemami i zagrożeniami dla ich zdrowia i dobrostanu" (SDGs 2-3). Na podstawie tych trzech priorytetowych zagadnień wyznaczono następujące dziewięć celów w ramach WPR: zapewnienie rolnikom godziwych dochodów, wzrost konkurencyjności, poprawa pozycji rolników w łańcuchu żywności, działania pro-klimatyczne, ochronę środowiska, zachowanie krajobrazów i bioróżnorodności, wspieranie odnowy pokoleniowej, dynamiczny rozwój obszarów wiejskich oraz zapewnienie jakości żywności i ochrony zdrowia. Cele wyznaczone przez WPR zmieniły kierunek działań ze skoncentrowanych głównie na wzroście produkcji żywności na działania zmierzające w stronę zrównoważonego rolnictwa i bazując na powyższych 9 celach mogą być osiągnięte w perspektywie po 2020 roku, między innymi poprzez wdrażanie agroleśnictwa.

Agroleśnictwo przyczynia się do zrównoważonego rozwoju i efektywnego zarządzania zasobami naturalnymi.

Wall, Nico

JAK SPROSTAĆ WYZWANIU

Agroleśnictwo jako narzędzie do zarządzania użytkowaniem gruntów w zrównoważony sposób

Reformy Agendy 2000 zapoczątkowały podział Wspólnej Polityki Rolnej na "pierwszy filar" (na podstawie jednolitych płatności na gospodarstwo) oraz "drugi filar" skupiający się na działaniach w kierunku rozwoju obszarów wiejskich. Płatności w ramach pierwszego filaru są w całości finansowane ze środków UE, podczas gdy drugi filar jest częściowo zasilany przez rządy poszczególnych krajów (w wysokości od 50 do 85% w zależności od kraju). Zgodnie z reformą WPR z 2003 roku, nastąpiło oddzielenie płatności od wielkości produkcji, oferujące w zamian jednolitą płatność na hektar gruntów rolnych. Działania WPR zostały także w większym stopniu ukierunkowane na ochronę środowiska. W latach 2007-2013, fundusze przypadające na wszystkie 27 państw UE w ramach I filaru przekraczały niemal trzykrotnie ilość środków przewidzianych w ramach II filaru.

Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny podczas sesji tematycznej dotyczącej WPR.

Wprowadzono działanie 222, które oferuje wsparcie dla agroleśnictwa w ramach sektora leśnictwa w UE, nie było ono jednak odpowiednio opracowane do potrzeb (Santiago-Freijanes i in. 2018). W latach 2014-2020 wydatki na rozwój obszarów wiejskich oraz działania środowiskowe stanowiły około 24% całości budżetu WPR, zmniejszono płatności związane z wielkością produkcji a opis i cele działania wspierającego agroleśnictwo (8.2) zostały poprawione w wyniku uchwalenia rozporządzenia OMNIBUS. W perspektywie po 2020 roku, płatności WPR są ukierunkowane na rezultaty co jest kluczowe do wdrożenia działania agroleśnictwa w Europie zarówno w ramach filaru pierwszego jak i drugiego jako systemu użytkowania gruntów, który wypełnia cele polityki rolnej.

This project has received funding from the European Union's Horizon 2020 research and innovation programme under grant agreement No 727872.

Słowa kluczowe: Filar I, filar II, WPR po 2020

eurafagroforestry.eu/afinet

Znaczenie agroleśnictwa w ramach WPR wzrosło w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat, nadal jednak istnieje wiele form użytkowania gruntów, które można w zrównoważony sposób ulepszyć wprowadzając praktyki agroleśnicze.

Agroleśnictwo posiada potencjał do wypełnienia założeń WPR po roku 2020, dotyczących zwiększenia rentowności i odporności gospodarstw, bezpieczeństwa i zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego gospodarowania zasobami naturalnymi.

System rolno-leśny z kasztanowcami, Galicja (Pn.-zach. Hiszpania).
Rodríguez-Rigueiro, FJ

WIĘCEJ INFORMACJI

United Nations, 2015. IPCC 2018. Global warming of 1.5°C.
<https://www.ipcc.ch/sr15/>

Santiago-Freijanes JJ, Pisanelli A, Rois-Díaz M, Aldrey-Vázquez JA, Rigueiro-Rodríguez A, Pantera A, Vity A, Lojka B, Ferreiro-Domínguez N, Mosquera-Losada MR 2018. Agroforestry development in Europe: Policy issues. Land Use Policy, 76, pp.144-156

Mosquera-Losada, M.R., Santiago Freijanes, J.J., Pisanelli, A., Rois, M., Smith, J., den Herder, M., Moreno, G., Malignier, N., Mirazo, J.R., Lamersdorf, N., Ferreiro Domínguez, N., Balaguer, F., Pantera, A., Rigueiro-Rodríguez, A., Gonzalez-Hernández, P., Fernández-Lorenzo J.L., Romero-Franco, R., Chalmin, A., Garcia de Jalón, S., Garnett, K., Graves, A., Burgess, P.J. (2016). Extent and success of current policy measures to promote agroforestry across Europe. Deliverable 8.23 for EU FP7 Research Project: AGFORWARD 613520. (8 December 2016). 95 pp.

<http://bit.do/e3L7J>

RIGUEIRO-RODRÍGUEZ A, SILVA-LOSADA P, ROMERO-FRANCO R,
FERREIRO-DOMÍNGUEZ N, GONZÁLEZ-HERNÁNDEZ MP, RODRÍGUEZ-
RIGUEIRO FJ, SANTIAGO-FREIJANES JJ, ROSA MOSQUERA MR
Escuela Politécnica Superior.
Campus de Lugo. 27002
mrosa.mosquera.losada@usc.es
Redaktor: Maria Rosa Mosquera-Losada (USC)
PAŹDZIERNIK 2018

Agroleśnictwo wobec celów WPR po 2020 roku

Agroleśnictwo przyczynia się do realizacji celów WPR w całej UE, poprzez zwiększanie dochodowości gospodarstw czy ich odporności, przy jednoczesnej optymalizacji wykorzystania zasobów takich jak woda, światło słoneczne oraz dywersyfikacji produkcji – zarówno dostarczaniu produktów zastępczych dla paliw kopalnych, jak i produktów związanych z rozwojem biogospodarki. Ponadto, praktyki rolno-drzewne zwiększają produkcję z hektara, zmniejszając przy tym zapotrzebowanie na nakłady zewnętrzne. Cele WPR związane ze zrównoważonym rozwojem i efektywnym zarządzaniem zasobami naturalnymi, takimi jak woda, gleba i powietrze można także powiązać z praktykami agroleśnictwa, które zwiększają produkcję biomasy w przeliczeniu na jednostkę gruntu, a w związku z tym również ilość materii organicznej dostarczanej do gleby dzięki zwiększeniu efektywności wykorzystania promieniowania słonecznego i efektywności pobrania składników pokarmowych z gleby, zwłaszcza tych z jej głębszych warstw. Systemy rolno-leśne przyczyniają się również do celów WPR wiążących się z łagodzeniem zmian klimatu, adaptacją do ich skutków i wytwarzaniem energii w sposób zrównoważony. Ostatni raport IPCC “Ocieplenie o 1.5 °C” wskazuje, że agroleśnictwo jest jedną z praktyk mitygujących i adaptacyjnych, związanych z użytkowaniem gruntów i ekosystemów i zaznacza, że jest również źródłem energii odnawialnej (biomasy). Inne cele WPR takie jak ochrona bioróżnorodności, zapewnienie świadczeń ekosystemowych oraz ochrona siedlisk i krajobrazów mogą być również wypełnione przez użytkowanie gruntów w formie systemów rolno-leśnych, dzięki utworzeniu przez nie zróżnicowanego siedliska (roślinność drzewna, uprawy rolnicze/zwierzęta) oraz dostarczaniu zaopatrzeniowych, regulacyjnych i kulturowych świadczeń ekosystemowych. Kolejny cel WPR – poprawa pozycji rolników w łańcuchu żywności – może być osiągnięty poprzez dywersyfikację produkcji w gospodarstwie co pozwala grupom producentów zająć lepszą pozycję w łańcuchu i zwiększyć odporność na klimatyczne i rynkowe zmiany. Cel związany z rozwojem obszarów wiejskich, uwzględniający biogospodarkę i zrównoważone leśnictwo może być realizowany poprzez wzrost konkurencyjności gospodarstw w wyniku pojawienia się wielu rodzajów produktów agro-leśnych wytworzonych na tym samym gruncie, co stworzyłoby nowe możliwości sprzedaży na rynku lokalnym. Przyczyniłoby się również do rozwoju lokalnej biogospodarki i planów biznesowych oraz byłoby dodatkowym czynnikiem wsparcia dla młodych rolników a w ostateczności stymulowałoby rozwój obszarów wiejskich.

Ulotka przygotowana w ramach projektu AFINET. Mimo iż materiał opracowany został na podstawie najlepszych dostępnych informacji, zarówno autor jak i UE w żadnym wypadku nie ponosi odpowiedzialności za poniesione straty, szkody lub obrażenia bezpośrednie bądź pośrednie związane z powyższym raportem